

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Hieronder staan vier gebeurtenissen die te maken hebben met de wijziging van de Grondwet in 1848:
- 1 Er wordt een officiële uitgave van de nieuwe grondwet gedrukt.
 - 2 In Parijs, Wenen en Berlijn komt een deel van het volk in opstand en eist meer politieke invloed op de regering.
 - 3 Koning Willem II benoemt een commissie die de wijziging van de grondwet moet voorbereiden.
 - 4 Thorbecke, de voorzitter van de grondwetscommissie, presenteert het voorstel voor de nieuwe grondwet.
- Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- 2p 2 Een bewering:
De herziening van de Grondwet van 1848 heeft ervoor gezorgd dat Nederland vanaf dat jaar democratischer werd.
- Noem **twee** onderdelen van de Grondwet van 1848 waaruit blijkt dat deze bewering juist is.
- 1p 3 Veel mensen vonden dat Nederland **in 1848** dankzij de nieuwe Grondwet democratischer geworden was. Toch vonden sommige mensen dat de herziening van de Grondwet nog niet democratisch genoeg was.
- Geef één reden waarom volgens sommige mensen de Nederlandse Grondwet van 1848 nog niet democratisch genoeg was.
- 1p 4 Hieronder staan enkele politieke standpunten:
- 1 De arbeidsomstandigheden van werknemers moeten worden verbeterd.
 - 2 De rol van de overheid moet klein blijven.
 - 3 De socialistische maatschappij moet op een democratische manier tot stand komen.
 - 4 De vrijheid van het individu moet centraal staan.
- Welke standpunten horen bij de SDAP rond 1900?
- A 1 en 2
 - B 1 en 3
 - C 1 en 4
 - D 2 en 3
 - E 2 en 4
 - F 3 en 4

- 2p 5 Hieronder staan vier uitspraken over de tijd rond 1900:
- 1 Wij willen algemeen kiesrecht voor de werknemers én een achturige werkdag.
 - 2 Wij willen dat de Bijbel bepalend is voor het bestuur van het land, niet de paus.
 - 3 Wij willen dat de overheid zich vooral bezighoudt met de veiligheid en de verdediging van het land.
 - 4 Wij willen dat in de politiek de ideeën van de paus zijn te herkennen.
- Vijf groepen:
- a feministen
 - b liberalen
 - c protestanten
 - d rooms-katholieken
 - e socialisten
- Geef per uitspraak aan welke groep daarbij hoort. **Let op!** Elke groep mag maar één keer worden gebruikt. Er blijft één groep over.

Doe het zo:

Bij uitspraak 1 hoort ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met uitspraak 4)

Gebruik bron 1.

- 2p 6 De tekenaar laat kritiek zien op de SDAP.
→ Leg uit, met behulp van een onderdeel van de bron, welke kritiek de tekenaar laat zien op de SDAP.

Doe het zo:

De kritiek op de SDAP is: ... (noem kritiek).
Dat blijkt uit: ... (noem onderdeel van de bron).

- 2p 7 Voor de confessionelen zijn zowel de **Grondwet van 1848** als de **Grondwet van 1917** erg belangrijk geweest. In beide grondwetten stonden nieuwe bepalingen op het gebied van onderwijs waar de confessionelen jarenlang voor gestreden hadden.
→ Noem per grondwet één nieuwe bepaling op het gebied van onderwijs waar de confessionelen erg tevreden over waren.

Doe het zo:

Bepaling uit de Grondwet van 1848: ... (noem bepaling).
Bepaling uit de Grondwet van 1917: ... (noem bepaling).

Gebruik bron 2.

- 2p 8 Stel: je maakt een werkstuk over het belangrijkste politieke doel van de **Eerste Feministische Golf**. Je zoekt afbeeldingen die passen bij jouw werkstuk. Je komt deze zes afbeeldingen tegen.
→ Welke **drie** afbeeldingen passen bij jouw werkstuk? Schrijf alleen de nummers op.

2p 9 Binnen de ARP was er discussie over een ontwikkeling op het gebied van de radio in Nederland. Hieronder staan drie gebeurtenissen die horen bij deze ontwikkeling:

- 1918: de eerste radio-uitzending;
- 1924-1927: verschillende maatschappelijke groeperingen richten hun eigen radio-omroepvereniging op;
- 1935: de helft van alle gezinnen luistert naar uitzendingen van verschillende radio-omroepverenigingen.

De leiding van de ARP was aan de ene kant **positief** over deze ontwikkeling op het gebied van de radio. Maar de leiding van de ARP vond die ontwikkeling aan de andere kant ook **gevaarlijk**.

→ Noem voor beide standpunten een reden.

Doe het zo:

Positief, omdat ... (noem reden), maar ook gevaarlijk, omdat ... (noem reden).

1p 10 Iemand doet de volgende uitspraken over de rechtspraak in Nederland:

- 1 De jury beslist of een verdachte schuldig of onschuldig is.
- 2 De officier van justitie klaagt de verdachte aan.
- 3 Rechters kunnen niet gedwongen worden om een bepaald vonnis uit te spreken.
- 4 Wie geen advocaat kan betalen, kan de hulp inroepen van de officier van justitie.

Welke uitspraken zijn **juist**?

- A 1 en 2
- B 1 en 3
- C 1 en 4
- D 2 en 3
- E 2 en 4
- F 3 en 4

Gebruik bron 3.

1p 11 Wie is hier aan het woord?

- A de minister van Justitie
- B de Nationale ombudsman
- C een officier van justitie
- D een rechter

- 1p 12 In 2005 kwam het kabinet met een wetsvoorstel voor een Europese grondwet. Het kabinet wilde de mening van de Nederlandse bevolking over dit voorstel weten. Een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking wees het voorstel voor een Europese grondwet af. Het kabinet trok daarop het wetsvoorstel in.
Van welk recht maakte de Nederlandse bevolking daarbij gebruik?
- A actief kiesrecht
 - B passief kiesrecht
 - C rechtsbijstand
 - D referendum

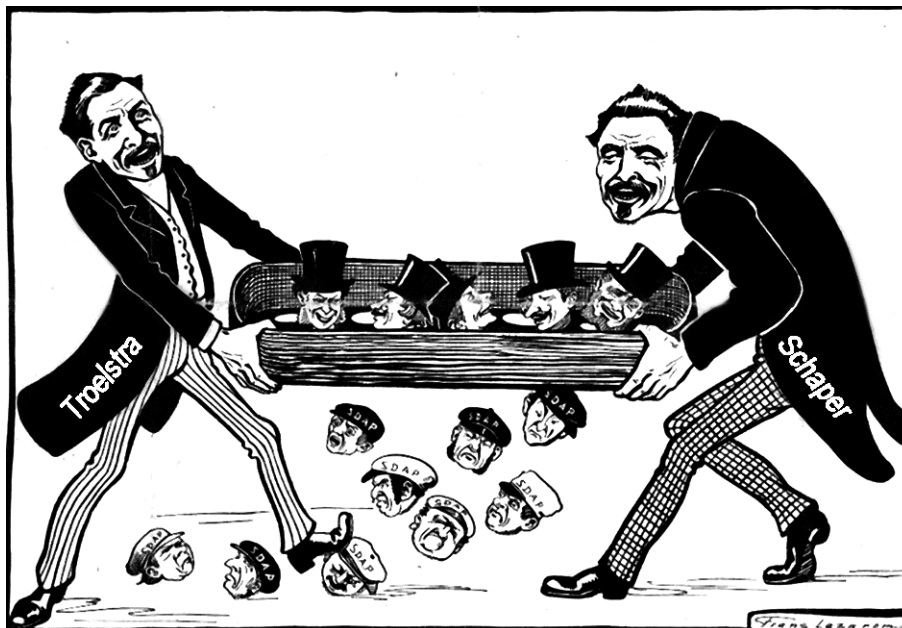
Gebruik bron 4.

- 1p 13 In de uitspraak botsen twee grondrechten met elkaar.
Welke grondrechten botsen met elkaar?
- A de vrijheid van godsdienst ↔ de vrijheid van meningsuiting
 - B de vrijheid van meningsuiting ↔ het recht op gelijke behandeling
 - C het recht op gelijke behandeling ↔ de vrijheid van godsdienst
- 1p 14 Een wetsontwerp dat door het parlement is aangenomen, wordt eerst door het staatshoofd ondertekend en daarna door één of meer ministers.
Waarom moet een minister na het staatshoofd een handtekening zetten?
Omdat een minister
- A de controlerende macht heeft.
 - B de wet heeft bedacht.
 - C minder macht heeft dan het staatshoofd.
 - D politiek verantwoordelijk is.

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een spotprent over de SDAP naar aanleiding van de verkiezingen van 1913:

Toelichting

Troelstra en Schaper zaten voor de SDAP in de Tweede Kamer. Zij houden een zeef vast. Zij zoeken voor de verkiezingen van 1913 nieuwe mensen voor hun partij in de Tweede Kamer. 'Gewone' arbeiders komen niet in de Tweede Kamer; ze vallen door de zeef. Op de petten van de arbeiders staat: 'SDAP'. Drie advocaten, een dokter en een rentenier blijven over. Zij zijn te herkennen aan de hoge hoeden.

bron 2

Hieronder en op de volgende pagina's staan in totaal zes afbeeldingen die te maken hebben met de positie van de vrouw in de maatschappij.

afbeelding 1

Een kelderwoning in Amsterdam:

afbeelding 2

Een stembureau in Amsterdam:

afbeelding 3

Een affiche van de Vrouwen Partij:

Toelichting

Op het affiche staat: vertrouwen in vrouwen. De Vrouwen Partij. 5 miljoen stemmen.

afbeelding 4

Een politieke prent met als titel 'De lege plaatsen bij een vergadering van het parlement':

Toelichting

De vrouw in het midden zegt: "Kijk... het is weer leeg. Zouden wij de onbezette zetels nu niet kunnen innemen?"

afbeelding 5

Een demonstratie van de VvVK:

afbeelding 6

Een demonstratie van 'Wij vrouwen eisen':

Toelichting

Op het spandoek staat de tekst: De vrouw beslist.

bron 3

Fragment uit een interview (2005):

In het afgelopen jaar kreeg ik ruim 11.000 klachten over het optreden van de overheid. Dat was een toename van 45 procent ten opzichte van 1999. Volgens mij is deze stijging voor een deel toe te schrijven aan de grotere bekendheid van mijn werk. Daar hebben mijn medewerkers en ik heel hard ons best voor gedaan.

bron 4

Een uitspraak van een politicus (2013):

Elke religie mag worden verkondigd. Maar elke religie mag ook worden bekritiseerd.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.